

Ds je više golubova i ovaca...

Autentični je starosedelac, prepoznatljiv po izraženom temperamentu i time da sve svakom kaže "u brk". Otkada zna za sebe obožava golubove, voleo je i lov i konje, a sada s nekolicinom entuzijasta pokušava da ponovo podigne zamrlo ovčarstvo u selu, pa ga veoma pogađa uzurpacija ono malo preostalih pašnjaka. Iz navedenog se može videti da je ekskluzivni gost prepoznatljive rubrike tekućeg broja najstarijeg vojvođanskog seoskog glasila Sava Kalenderac, poljoprivrednik i bivši radnik Fabrike obuće Pančevo.

Sava Kalenderac, od majke Jelene i oca, pokojnog, Vasilija, rođen je 19. januara 1957. u Starčevu, u Ulici JNA 95. Nakon osnovne, završio je i Školu učenika u privredi. Zaposlio se s nepunih osamnaest godina u opštini kao geometar. Potom je radio u "Staklo - panu", a od 1979. i u Fabrici obuće Pančevo. Tamo je zarađivao za hleb sve do 2007, kada je firma otišla u stečaj. Tako je nakon trideset i dve godine staža, prinuđen da preživljava od onoga što ubere s 14 lanaca koje je nasledio od oca. Ima i desetak ovaca, a član je Udruženja ovčara "Crno jagnje". Strastveni je golubar od detinjstva i jedan od osnivača lokalnog Društva. Bio je aktivan i u lovačkom i konjičkom klubu.

Kako je odrastao mali Sava?

- Roditelji su danonoćno obrađivali zemlju, tako da nije imao ko da čuva, pa sam stasavao sam kod dede Mile Žebeljana i baba Živke u Lenjinovoj ulici. Bio sam veselo dete, a igrao sam sa, sada pokojnim, kumom Zoranom Jakšićem, s Jožikom Kelemenom, koji je dugo u Kanadi, pa s Bearom, Zoranom Manićem, Perom Šaponjom... Nije bilo igračaka, pa smo vreme provodili uz klis, žmurke i jurnjavu. Moj pokojni brat Laza Ceka me je često vodio na mesto današnje škole, gde je pored Siksijeve berbernice bilo dva, tri ringišpila. Pa kada me, posle sladoleda kod baba Kate i nekoliko krugova, bata Laza skine s vrteške, u momentu kljoknem na zemlju kao pijano pile.

Škola...

- Pred polazak u zabavište vratio sam se kod roditelja u Veliki sokak. Vasitačica mi je bila Nena Batanjski, a interesantno je da mi se i učiteljica u "donjoj školi" Zorica isto prezivala. Premda sam kao nemiran klinac bežao s časova, iskakao kroz prozor i činio svakojake ludorije, nisam bio loš učenik, jer sam pažljivo pratio na časovima. U petom razredu sam prešao u centar i nastavio s nestašlucima, što me je koštalo ponavaljanja šestog razreda. To me je opametilo, pa sam srednju školu završio bez problema

Rana mladost...

- Još kao osnovac družio sam se starijim momcima: Živom Venjcem, Branom Kockarom, Lolom, Borom Tančom, bratom Brankom Korbom i pokojnima Ristom i Slavkom Poštarom. Bio

sam mlađi od njih pet, šest godina i služio im kao potrčko. Tada je bio veoma aktuelan poker u sitne pare, a igrači su sakupljali u parku ili kod Bakarića, pokraj vrba u ritu. Dobijao sam kintu da im držim pikslu i donosim cigare, piće, klop... Kada sam malo poodrastao, krenuli su i izlasci, pre svega u staru, dobru "Opatiju", koja je bila pravi majdan zabave. Neprekidno sam visio tamo i to s kumom Savom Đurišićem i pomenutim Živom i Branom, a konobarisali su Radiša i Andrijana. Odlazilo i u "Orač", bilo je muzike, veselja, i neizbežne kapljice. Ako se i dogodila poneka tuča, onda se one mogu slobodno nazvati "gospodskim", jer nakon njih nije bilo posledica. Sada više nema pravih kafana, što je sramota za selo. Ostala je samo ta "Penzija", gde mogu da nađem svoje vršnjake. Nekada sam bio i angažovan u partiji, ali nisam napredovao, verovatno i zato što sam uvek zadržavao pravo na svoje mišljenje. Ponekad, možda, i previše, pa sam zbog nekih javno iznetih stvari, nekoliko dana proveo na "hlađenju" u dobro poznatoj ustanovi.

Golubarstvo...

- Ljubav prema golubovima datira od moja osme godine, a nasledio sam je od oca, koji je gajio ukrasne teškaše. Na tavanu je gugutalo i do 500 primeraka kokošara, guščana i drugih lepotana. Moji prvi pernati ljubimci bili su letači. Neke sam uhvatio, neke mi je poklonio čika Mita Aća, koji mi je kupio i prvi kavez sa šest golubova, dok mi je nekoliko primeraka poklonio i čika Iva Lekac. Među njima je bio i jedan rokin, za mene i do danas jedan od najdražih. Hobi se stalno razvijao, pa sada držim oko 200 letača i prosto uživam u njima. Najpre sam bio član društva golubara u Omoljici, dok Mata Neralić i ja 1994. nismo osnovali starčevačko, koje sada broji trestedestpetoricu članova, a predsedik je Jano Miksat. Učestvujemo na svim mogućim takmičarskim nivoima, slavimo Sveto Bogojavljanje, imamo redovne skupštine... Danas, po meni, najbolje golubove imaju Pavle Lapić i Rajko Perošević. Za takmičenja postoje jasni pravilnici, a sezona počinje od 1. maja i traje do kraja septembra. To izgleda otprilike ovako: ptice se puste rano ujutro, a stručne sudije, evidentiraju u zapisniku golubove obeležene alkama, na kojima su ugravirani osnovni podaci. Potom se golubovi u grupi od pet do četrnaest puštaju da lete. Potrebno je postići propisanu visinu, a ona se priznaje kada se sa zemlje ne vidi rad krila ptica, koje moraju sve vreme da budu vidokrugu. Imao sam dva dobra rezultata početkom devedsetih godina, ali sam se u nekoliko navrata razočarao i tri puta rasturio golubove. Ipak, nedavno sam sebi čvrsto rekao da se, dok sam živ, više nikada neću odreći svojih mavijana, tekira, bakarlija... Postoji još jedna interesantna stvar. To je supa od mladih golupčića divljaka, koja je posle rata naše stare održavala u životu. Kada im "narodna vlast" pokupi sve do poslednje kokoške, njom su prehranjivali decu, a kažu da je to i najbolji lek za bolesnike.

Posao...

- Iako mašinbravar po struci, sredinom sedamdesetih godina sam najpre radio kao geometar, a posle i kao utovarivač "Staklo - pana". Po povratku iz Vojske, koju sam odslužio kao diverzant u Somboru i Divuljama, konkurisao sam za posao i bio primljen na više mesta, ali sam odabrao Fabriku obuće Pančevo. Sve je dobro funkcionisalo do 2007. godine, kada je nastupilo rasulo, a firma otišla pod stečaj. Sada egzistenciju zasnivam na poljoprivredi, obrađujem nekih 14 lanaca, imam nešto ovaca i dovijam se kako znam i umem.

Ovčarstvo...

- Želja mi je pre svega da kažem koju o starčevačkom pašnjaku, koji se nekada protezao od glavnog rafinerijskog drumu pa sve do "vrbica" nadomak Omoljice. Nažalost, sada su travnate površine tolike da jedva možeš da pljuneš, jer su ih raznorazni uzurpirali. E, više ne može da se dira u to što je seosko, jer se tako uništava ovo malo stoke! A, nekada je u starčevačkom ritu paslo pet, šest velikih stada od 150 do 200 ovaca i uz njih nekoliko stada krva, par čopora svinja i bezbroj gusaka, pataka... Danas je naša ulica ostala sa svega nekoliko krave, a s nekih dve hiljade ovaca dospeli smo dotle da naš čobanin Mile ima više grla od svih takozvanih gazda. On drži oko 30, a predsednik udruženja "Crno jagnje" 20, ja imam 11, a ostali tek po nekoliko. Došlo je vreme da čekamo Đurđevdan da prodamo jaganjce, a nekada je PIK mom ocu, recimo, bez problema otkupljivao po 200 komada, kao i mleko, sir i vunu, koju sada spaljujemo, jer ne znamo šta bi s njom. I ovih nekoliko ovaca je neisplativo držati i zato što čobaninu, koji ih pritom ni ne muze, plaćam po komadu 20 evra godišnje. Boli me i to što se pola naših ovaca napasa u pašnjacima drugih sela, neki ih nose u Dolovo, a neki ih puštaju u utrinu, gde im nikako nije mesto, pa deca ne mogu da koriste igrališta.

Starčevo, danas?

- Starčevo mi danas izgleda bolje nego mnogi delovi grada, poput Margite, recimo. Urađeno je mnogo -kanalizacija, asfalt, a evo sada je postavljena i žica za internet.

Tako, bez imalo dlake na jeziku, govori ovaj autentični Starčevac i sugrađanima poručuje:

- Radite ono što volite, a ne ono što vam drugi nameću.